

Crear és treballar sense saber-ne el resultat

Published by [Interacció. projecte editorial del CERC](#) [1] on 25/02/2014 - 12:13 | Last modification: 21/09/2026 - 15:32

Pierre-Michel Menger converteix la incertesa en la clau per comprendre el treball artístic. Crear implica experimentar, aprendre i decidir sense poder anticipar ni la qualitat final de l'obra ni el reconeixement que obtindrà. Aquesta obertura fa possible l'autorealització, alhora que produeix trajectòries discontinuïtes, competència intensa i desigualtats acumulatives. L'art deixa així de ser una excepció exterior al món laboral i esdevé un camp privilegiat per observar les transformacions del treball contemporani.

Le travail créateur. S'accomplir dans l'incertain reuneix tretze textos escrits entre 1989 i 2004, revisats i ordenats temàticament per construir una sociologia general del treball creador. Menger estudia les activitats artístiques, les professions culturals, les carreres dels intèrprets, la reputació, el talent, la concentració territorial de l'oferta i les formes d'intervenció pública. El llibre no presenta una teoria única desenvolupada linealment. La seva unitat prové d'una pregunta que travessa tots aquests objectes: com actuen les persones quan no poden conèixer per endavant el valor ni els resultats del seu treball?

La creació artística posa a prova les categories habituals de la sociologia del treball. En una activitat convencional poden definir-se els objectius, organitzar-se els mitjans i establir-se una relació relativament previsible entre formació, esforç i resultat. En les arts, aquesta correspondència és molt més feble. La formació no garanteix una carrera, l'esforç no assegura el reconeixement i el valor d'una obra només pot determinar-se mitjançant processos socials que el creador no controla completament.

Menger rebutja dues explicacions simètriques. La primera presenta la creació com l'expressió inexplicable d'un do o d'un geni individual. La segona redueix l'artista a l'efecte de les seves condicions socials. Entre totes dues, proposa estudiar el treball creador com una conducta racional desplegada sota incertesa. Els artistes prenen decisions, comparen oportunitats, acumulen experiència i adapten les seves estratègies. Ho fan sense disposar d'informació suficient per calcular-ne amb precisió les conseqüències.

La incertesa no és un accident que dificulta la creació: és la condició que permet que el treball sigui inventiu, expressiu i no rutinari. Aquesta és la frase clau del llibre. La mateixa obertura que possibilita descobrir una solució inesperada impedeix saber quan una obra està acabada, quin projecte prosperarà o quina trajectòria acabarà consolidant-se.

Aquesta perspectiva permet explicar una paradoxa central: per què tantes persones es mantenen en professions amb ingressos baixos, ocupació intermitent i probabilitats reduïdes d'èxit? Menger amplia la idea de benefici. El treball artístic proporciona retribucions no monetàries: autonomia, aprenentatge, expressió personal, varietat de

tasques i possibilitat d'autorealització. També manté oberta l'esperança d'obtenir resultats extraordinaris. L'atractiu de l'activitat no elimina la precarietat, ajuda a entendre per què aquesta precarietat pot ser acceptada durant períodes prolongats.

El problema apareix quan les recompenses es distribueixen. Petites diferències inicials poden ampliar-se a través de mecanismes acumulatius. Un primer reconeixement facilita l'accés a millors projectes, col·laboradors, recursos i xarxes. Aquestes oportunitats milloren la capacitat de produir nous resultats, que generen més reconeixement. Talent, reputació i posició professional no són variables independents. Es reforcen mútuament al llarg del temps. Així, trajectòries inicialment pròximes poden acabar extraordinàriament allunyades.

El treball creador també requereix organitzacions capaces de gestionar riscos. Contractes breus, projectes temporals, xarxes de col·laboració i sistemes d'assegurança o protecció social no són elements externs a la creació. Formen part de la infraestructura que permet sostenir-la. El cas dels professionals de l'espectacle mostra que la flexibilitat no consisteix només en una relació individual amb la incertesa. Depèn d'institucions que distribueixen els riscos entre artistes, empreses i poders públics.

Aquesta és una de les aportacions més fecundes del llibre: les arts no apareixen com un sector residual, sinó com un laboratori avançat del treball. Autonomia, organització per projectes, reputació, mobilitat, aprenentatge continu i responsabilització individual conviuen amb discontinuïtat laboral i fortes desigualtats. El treball artístic anticipa tensions que també comencen a manifestar-se en altres professions qualificades.

El model de Menger és molt potent per explicar per què la llibertat creativa i la fragilitat laboral poden créixer juntes. També obliga a introduir una precaució important: explicar racionalment per què les persones accepten la incertesa no hauria de convertir aquesta incertesa en una condició natural ni inevitable de la creació.

El marc concedeix molta importància a les decisions individuals, la competència, el talent i els processos acumulatius. En canvi, deixa menys desenvolupades les estructures que condicionen qui pot sostenir trajectòries prolongades d'ingressos irregulars: l'origen social, el gènere, el patrimoni familiar, el treball de cures, les discriminacions o l'accés desigual a les xarxes professionals.

És precisament aquí on el llibre deixa oberta una de les qüestions més rellevants per a les polítiques culturals contemporànies: si la incertesa és constitutiva de la creació, quina part del risc ha d'assumir l'artista i quina part correspon sostenir col·lectivament?

La política pública no pot eliminar la incertesa artística sense restringir allò que fa possible la invenció. Però sí que pot evitar que aquesta incertesa es tradueixi sistemàticament en precarietat, exclusió i desigualtat d'oportunitats.

Referència

Menger, P.-M. (2009). *Le travail créateur. S'accomplir dans l'incertain*. Seuil/Gallimard.

Llibre registrat i disponible al catàleg bibliogràfic [C \[2\]](#)[ERCles \[2\]](#) especialitzat en polítiques culturals i pensament contemporani.

Categories: Llibre

Categories: Recursos i publicacions

Tags: treball cultural i professionals

Tags: economia de la cultura

Tags: arts i creació

Tags: estudis socials de la cultura

Tags: sectors culturals i creatius

- [3]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/blogs/2014/crear-treballar-resultat>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/interaccio>

[2] <http://cercles.diba.cat/>

[3] <https://interaccio.diba.cat/node/4735>